

Sprawozdanie z działalności Fundacji Inicjatyw Społeczno–Ekonomicznych w 1992 roku

Warszawa, marzec 1993

„Społeczeństwo obywatelskie” oznacza często społeczeństwo mające pełnię praw obywatelskich. W Polsce mówiąc o społeczeństwie obywatelskim powszechnie ma się na myśli społeczeństwo wolne od państwa.

W każdym nowoczesnym, demokratycznym państwie mamy do czynienia z jednej strony ze strukturami państwa i „oficjalnej” gospodarki, z drugiej z rozbudowaną siecią zrzeszeń, wspólnot i stowarzyszeń zyskujących coraz mocniejszą pozycję tzw. organizacji „pozarządowych”. Tworzą one system artykułowania interesów, podejmowania działań i realizowania wartości w taki dokładny sposób, w jaki jawią się one samym zainteresowanym. Jest to sfera życia społecznego w miarę wolna od zuniformizowania i w miarę spontaniczna. Elementami kontroli i harmonizacji, są w społeczeństwie obywatelskim mechanizmy społeczne, a nie administracyjne.

Przekonanie o podstawowym znaczeniu struktur społeczeństwa obywatelskiego jest podzielane powszechnie. Wielu zwolenników dostrzega dwie struktury o charakterze „totalnym”, dla których przeciwstawieniem, alternatywą albo uzupełnieniem jest społeczeństwo obywatelskie: są nimi państwo i wielkie struktury gospodarcze. Społeczeństwo obywatelskie to przede wszystkim zinstytucjonalizowane zachowania społeczne: od stosunków rodzinnych po wymianę dóbr, od sąsiedztwa i wspólnoty po stowarzyszenia.

Cechą demokratycznego społeczeństwa obywatelskiego jest łatwość z jaką potrzeby są zaspokajane poprzez spontaniczne inicjatywy społeczne i ekonomiczne. W samoorganizacji, spontanicznych inicjatywach, więzi rodzinnej i sąsiedzkiej tkwi potencjał możliwości rozwoju lokalnego, zaspokajania potrzeb, tworzenia miejsc pracy, powiększania dochodów osobistych i lokalnych.

Powszechnie podkreśla się związki między funkcjonowaniem społeczeństwa obywatelskiego a sferą ekonomiczną. Powstanie tzw. „kobiecej siły roboczej” nie było rezultatem struktury gospodarki ani inwestycji państwowych. Stworzyły ją zmiany podziału ról pomiędzy mężczyznami i kobietami w rodzinie. Związki te są szczególnie widoczne na gruncie drobnej przedsiębiorczości. Dynamicznie rosnący sektor małych firm opiera się głównie na bazie lokalnej. Jest to prawdziwy „rozwój od dołu”, którego nie zastąpi żaden program centralny.

Dotychczasowy sposób organizacji państwa i jego instytucji nie sprzyja podejmowaniu inicjatyw. Sytuacja ta nie zmienia się z dnia na dzień. Osoby, które chcą coś zrobić, ciągle napotykają na mur trudności: skomplikowane przepisy, niedobór instytucji pomocy i możliwości wymiany doświadczeń. W spadku po realnym socjalizmie, pozostał nam brak umiejętności organizowania się do realizowania własnych interesów. Ludzie rzadko zastanawiają się jak o własnych siłach pokonać stojące przed nimi trudności. Nauczylismy się postaw roszczeniowych, przyjmujemy chętnie, że wiele rzeczy „należy się”. W podejmowaniu inicjatyw nie pomaga

także brak doświadczenia młodych samorządów terytorialnych. Nie zawsze są one zainteresowane inicjatywami obywatelskimi czy rozwojem prywatnych przedsiębiorstw.

FORMUŁOWANIE PROGRAMU FUNDACJI

Fundacja Inicjatyw Społeczno–Ekonomicznych powstała na bazie zespołu, który w ramach Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej kierował programem animacji inicjatyw lokalnych. W dokumencie inicjującym ten program pisaliśmy:

„Celem programu jest rozwijanie podmiotowości społeczności lokalnych, grup i obywateli poprzez nakłanianie ich do podejmowania działań prowadzących do zaspokojenia własnych potrzeb i realizacji interesów w obrębie jednostek lokalnych (wsi, miast, gmin)”.

Poprzez tę formułę znaleźliśmy wspólny język z Jackiem Kuroniem, Ministrem Pracy w Rządzie Tadeusza Mazowieckiego. Pierwszym naszym zadaniem stało się stworzenie sieci agencji. Skala tego zadania spowodowała, że zespół utworzył nową Fundację i przy pomocy i poparciu kierownictwa FRDL, przeniósł do niej całość programu Agencji Inicjatyw Lokalnych.

FUNDACJA INICJATYW SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH została powołana 10 września 1990. Jej celem jest aktywizacja społeczności lokalnych i pomoc w samoorganizowaniu się społeczeństwa.

Poprzez sieć swoich agencji terenowych na terenie całej Polski FISE wspiera drobną przedsiębiorczość prywatną oraz wspomaga rozwój nowych firm. Jej działania nastawione są przede wszystkim na tworzenie nowych miejsc pracy. Usługi agencji przeznaczone są zarówno dla osób, które mają zamiar rozpocząć działalność gospodarczą na własny rachunek, w tym bezrobotnych, jak również dla już działających drobnych przedsiębiorców.

Fundacja jest organizacją nie nastawioną na zysk; za swoje usługi pobiera opłaty pokrywające tylko część kosztów. Dla realizacji celów statutowych korzysta z subwencji różnych instytucji krajowych i zagranicznych. Fundacja nie prowadzi działalności gospodarczej. Nie daje też darowizn, subwencji ani pożyczek. Jej domeną jest pomoc w uzyskaniu odpowiedzi na pytanie „Jak to zrobić?”. W poszczególnych przypadkach FISE pomaga znaleźć źródła finansowania opracowywanych projektów.

FISE realizuje swoje cele poprzez:

- udzielanie porad osobom fizycznym i prawnym podejmującym działalności gospodarczą w handlu, drobnej wytwórczości, usługach i produkcji oraz organizatorom stowarzyszeń i fundacji;
- organizowanie szkoleń z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej;
- organizowanie spotkań i innych działań służących ożywieniu inicjatyw oraz zrzeczaniu się inicjatorów i menagerów w celu wymiany doświadczeń;
- tworzenie środowiska inicjatyw lokalnych poprzez pomoc w opracowaniu i realizacji programów rozwoju lokalnego opartych na inicjatywnie i zasobach lokalnych;
- tworzenie instytucji stanowiących zaplecze działania przedsiębiorstw, stowarzyszeń, społeczności lokalnych;
- współpracę z organizacjami o podobnych celach. FISE promuje i wspiera przedsięwzięcia zmierzające do rozwijania przedsiębiorczości, podejmowania inicjatyw społecznych, gospodarczych i kulturalnych oraz tworzenia stowarzyszeń, zrzeszeń, klubów, fundacji, towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw inwestycyjnych i gwarancji wzajemnej, itp.

Jacek Kuroń przypomniał ostatnio znaną sentencję Konfucjusza, iż głodnemu należy dać do ręki wędkę, a nie tylko rybę. Tak właśnie postępuje Fundacja proponując bezrobotnym, by zamiast stać w kolejce po zasiłek, tworzyli własne małe firmy, z działalności których mogliby utrzymać siebie i swoje rodziny. Aktywne zwalczanie bezrobocia i pobudzanie aktywności osób pozostających bez pracy jest podstawą działalności Fundacji, która stała się jedną z pierwszych instytucji realizującą w praktyce tak pojmowaną politykę społeczną.

AGENCJE INICJATYW LOKALNYCH

Ich zadaniem jest pomoc w realizacji małych i średnich projektów gospodarczych, szczególnie takich, które tworzą nowe miejsca pracy oraz służą zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnych.

Pierwszych 9 Agencji rozpoczęło pracę w Gdańsku, Kielcach, Krakowie, Olsztynie, Płocku, Radomiu, Toruniu, Wałbrzychu i Warszawie w lipcu 1990 roku, a przed końcem roku AIL powstały jeszcze w Koszalinie, Suwałkach, Białymstoku i Łomży. Obecnie Agencje prowadzą działalność w 14 miastach Polski. Agencje działają z zasady na obszarach najbardziej zagrożonych masowymi zwolnieniami oraz tam gdzie rozwój prywatnej przedsiębiorczości napotyka na największe przeszkody.

Agencja jest przede wszystkim instytucją doradczą – praca z klientem oparta jest na dyskusji i współpracy w opracowaniu projektu bądź też – w przypadku projektów gotowych – weryfikacji ich realności i opłacalności. Agencja oferuje też pomoc w znalezieniu najkorzystniejszych źródeł finansowania projektu; w tym celu blisko współpracuje z Bankiem Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A., a także z lokalnymi oddziałami innych instytucji finansowych. Z założenia jej klientami są osoby, których nie stać na komercyjnego konsultanta.

W trakcie pracy z klientem pracownicy Agencji starają się zwrócić uwagę potencjalnemu przedsiębiorcy na wszelkie aspekty funkcjonowania firmy, a także pomóc mu w:

- wyborze statusu prawnego nowo tworzonego przedsiębiorstwa;
- rozeznaniu się w przepisach podatkowych;
- analizie rynku;
- analizie ekonomiczno-finansowej projektowanego przedsięwzięcia;
- prowadzeniu księgowości;
- przygotowaniu biznes-planu dla kredytującej przedsięwzięcie instytucji finansowej, a także w rozwiązywaniu rozlicznych problemów organizacyjno - technicznych na jakie napotykają w swej działalności osoby stawiające pierwsze kroki w biznesie.

Ponadto pracownicy AIL opracowują poradniki dla przedsiębiorców oraz organizują szkolenia. Agencje współpracują także z działającymi na rzecz drobnej przedsiębiorczości instytucjami zagranicznymi, dążąc do przenoszenia ich doświadczeń na polski grunt.

DZIAŁALNOŚĆ AGENCJI INICJATYW LOKALNYCH W 1992 ROKU

W styczniu 1992 roku Agencje Inicjatyw Lokalnych działały w 15 miastach: Białymstoku, Gdańsku, Kielcach, Krakowie, Koninie, Koszalinie, Łomży, Łodzi, Olsztynie, Płocku, Radomiu, Suwałkach, Toruniu, Wałbrzychu i Warszawie. W trakcie 1992 roku przeprowadzono w tej strukturze następujące zmiany: w styczniu 1992 utworzono agencję w Katowicach, w marcu 1992 przekazano zespół agencji w Koninie do lokalnej Agencji Rozwoju Regionalnego. W wyniku negatywnej oceny dotychczasowej działalności, w czerwcu 1992 zdecydowano o zamknięciu Agencji Inicjatyw Lokalnych w Koszalinie. W lipcu 1992 przekazano agencję w Płocku do tworzonego tam Centrum Wspierania Biznesu. W sierpniu 1992 utworzono agencję w Chełmie. W efekcie tych zmian, pod koniec 1992 roku ukształtował się 14-tu zespołów Agencji Inicjatyw Lokalnych.

1. Kadra pracownicza AIL.

Realizacja zadań Agencji Inicjatyw Lokalnych wymaga wysoko kwalifikowanej kadry. Pracownikami agencji są głównie osoby z wykształceniem wyższym z dziedziny ekonomii, prawa, nauk społecznych. Zespoły składają się z 2 – 3 osób. W związku z redukcją liczby działających AIL zatrudnienie w agencjach spadło z 40 osób na początku roku do 35 na koniec 1992 roku.

Pracownicy AIL uczestniczą w stażach zagranicznych (np. w Agence Nationale pour la Creation et le Developpement des Nouvelles Entreprises – „Szkolenie Asystentów Technicznych dla Small Businessu”, w Institut Francais de Gestion) i krajowych (m. in. w Banku Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S. A.), a nowo zatrudniane osoby przechodzą tygodniowy staż w najlepiej funkcjonujących agencjach. Tematyka szkoleń jest zawsze związana z działalnością AIL oraz z pożądanym profilem pracownika, specjalizującego się w wybranej dziedzinie z zakresu finansów, prawa lub marketingu. Regularnie organizowane szkolenia wewnętrzne odbywają się raz w miesiącu. Uczestniczą w nich wszyscy pracownicy AIL.

2. Rezultaty działalności AIL w 1992 roku.

a) Porady

Od początku istnienia AIL i FISE działalność doradcza jest podstawową formą działalności Agencji. W 1992 roku udzielono łącznie 5810 konsultacji osobom rozpoczynającym lub prowadzącym działalność gospodarczą, w tym 1210 osobom bezrobotnym. Większość klientów zwraca się do Agencji w celu otrzymania pomocy przy przygotowaniu wniosku kredytowego lub biznes planu; porady o charakterze finansowym stanowiły 67%, a natury prawnej – 13% wszystkich udzielonych konsultacji.

W 1992 roku nastąpił 15% spadek ilości udzielonych porad w stosunku do roku ubiegłego. Poza mniejszą liczbą agencji wpływ na ten stan rzeczy miało zmniejszenie dostępności kredytów w Banku Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S. A. (zaostrożenie wymogów), który w 1991 roku był podstawowym partnerem AIL. Ograniczanie akcji kredytowej zawsze odbijało się na wynikach AIL. Odzwierciedlają to gorsze wyniki pod koniec roku gdy większość banków ogranicza akcję kredytową.

Pracownicy AIL doprowadzili do sfinansowania w 1992 roku 250 projektów przyczyniając się w ten sposób do utworzenia 1108 nowych miejsc pracy. Łączny rozmiar pomocy kredytowej uzyskanej przez klientów AIL wyniósł ponad 50 mld zł. Obie te liczby są wyższe niż w 1991 odpowiednio o 40% i 31%. Wyższy jest także stosunek wniosków skredytowanych do skierowanych. W 1992 roku stanowiły one 62,8% projektów, podczas gdy w 1991 roku – 42%. Najwięcej skredytowanych wniosków dotyczyło usług, 40% - działalności produkcyjnej, a tylko 11% - handlu. Działalność handlowa przestała się cieszyć taką popularnością jak w latach 1990-91; staje się coraz mniej opłacalna i niechętnie widziana przez bank. Przeszło połowa nowych miejsc pracy powstała w sferze produkcyjnej. Tam też wykorzystano 40% wszystkich udzielonych przy pomocy Agencji kredytów. Najwięcej porad oraz skredytowanych wniosków odnotowały Agencje w Kielcach, Radomiu i Toruniu. Ich „klientela” jest jednak zupełnie inna. W dużej części zależy to od specyfiki regionu, ale także od polityki prowadzonej przez daną Agencję – Toruń np. specjalizuje się w dużych komercyjnych projektach, podczas gdy w Kielcach wśród klientów Agencji przeważają osoby bezrobotne, których projekty finansowane są głównie ze środków Funduszu Pracy.

Przez ponad dwa lata swojej działalności Agencje FISE udzieliły 15 tys. Porad, opracowały przeszło 1200 wniosków kredytowych, z czego połowa doczekała się realizacji. W sumie dzięki pomocy AIL powstało 3 tys. nowych miejsc pracy, a trzeba pamiętać o tzw. efekcie mnożnikowym. Z reguły, jak wskazują na to doświadczenia innych krajów, jedno utworzone miejsce pracy wywołuje powstanie trzech miejsc indukowanych.

b) Szkolenia

FISE prowadzi szkolenia na podstawie zezwolenia Ministerstwa Edukacji Narodowej. Istotną część tej działalności jest realizowana przez agencje AIL. Uczestnikami szkoleń są z reguły osoby prowadzące lub rozpoczynające działalność gospodarczą, bezrobotni i pracownicy instytucji wspierających tworzenie nowych miejsc pracy. Szkolenia mają formę jednodniowych seminariów lub kursów trwających od dwóch do kilkunastu dni.

Ogółem w kursach organizowanych lub prowadzonych przez AIL uczestniczyły w 1992 roku 1332 osoby, co stanowiło 3150 osobodni szkoleniowych. W stosunku do roku 1991 liczba osób objętych szkoleniem wzrosła prawie czterokrotnie. Dominującą grupą uczestników szkoleń stanowili przedsiębiorcy oraz bezrobotni pragnący rozpocząć działalność gospodarczą. Najczęściej korzystali z jednodniowych seminariów, dotyczących wybranego zagadnienia jak np.:

- „Klinika biznesu małych i średnich firm – marketing”,
- „Roczne rozliczenie podatku dochodowego”,
- “Wybrane elementy business-planu”,
- „Jak założyć małą firmę”.

W 1992 roku agencje AIL zaczęły prowadzić także szkolenia dla pracowników Urzędów Pracy. Odbyły się cztery trzydniowe kursy mające na celu ułatwienie Urzędów Pracy, ocenę projektów zgłaszanych przez bezrobotnych. W kursach uczestniczyło 100 osób, a wykłady prowadzili pracownicy agencji kieleckiej oraz warszawskiej. AIL organizowała także seminaria, których tematem była ocena zdolności kredytowej

i sporządzanie wniosków kredytowych. Odkonano 7 takich seminariów w Białymstoku, Kielcach oraz w Suwałkach, w których udział wzięło 70 osób.

Ostatni rodzaj szkoleń prowadzonych przez Agencję Inicjatyw Lokalnych stanowiły kursy przeznaczone dla pracowników samorządowych – prezydentów, burmistrzów i wójtów, radnych gmin, szefów wydziałów i referatów finansowych. Tematyka tych szkoleń dotyczyła przede wszystkim:

- zasad gospodarowania mieniem komunalnym,
- prawnych zagadnień samorządności terytorialnej,
- podziału kompetencji między Radę Gminy, Zarząd, Prezydentem, Burmistrzem i Wójtem.

Ten typ szkoleń organizowany był przede wszystkim przez agencję w Wałbrzychu.

Szereg kursów przygotowywanych jest przy pomocy specjalistów zagranicznych. Swoją pomoc okazały tu takie instytucje jak Francuski Instytut Zarządzania, stowarzyszenie księgowych francuskich czy specjalizująca się w technikach zarządzania małymi przedsiębiorstwami angielska spółka konsultingowa, Salter Williams.

c) Publikacje

Uzupełnieniem działalności konsultacyjnej i szkoleniowej FISE jest działalność wydawnicza. Na podstawie własnych doświadczeń pracownicy Agencji opracowali szereg broszur, mających na celu w przystępny sposób wyjaśnić podstawowe kwestie związane z organizowaniem i prowadzeniem firmy:

- „Zdolność kredytowa przedsiębiorstw”,
- „Ty jako przedsiębiorca”,
- „Sprawdź zanim zaczniesz”,

a także opublikowali kilka artykułów w dwumiesięczniku FISE „Asocjacje” i w tygodniku „Wspólnota”.

d) AIL w środowisku lokalnym

Idea powołania FISE, wymaga aktywnej obecności w środowisku, w którym działają agencje AIL. Narzucanie pomysłów bez rozpoznania środowiska lokalnego i lokalnych uwarunkowań byłoby z góry skazane na niepowodzenie. Jedynie aktywna współpraca z samorządami lokalnymi, innymi lokalnymi organizacjami i instytucjami o charakterze społecznym i gospodarczym może dawać pozytywne efekty w działaniach wspierających lokalne inicjatywy gospodarcze, widoczne w skali gminy lub regionu.

Najważniejszym partnerem w działalności poszczególnych Agencji w terenie, z racji realizowania zadań związanych z programem aktywnej walki z bezrobociem, były Wojewódzkie i Rejonowe Biura Pracy (obecnie Urzędy Pracy). Przykładowe działania oparte o tę współpracę to:

- dyżury pracowników agencji w rejonowych biurach pracy, organizowanie spotkań połączonych z krótkim szkoleniem dla bezrobotnych,
- wspólne organizowanie kilkudziesięciogodzinnych szkoleń dla bezrobotnych,
- spotkania w dużych zakładach pracy zagrożonych masowymi zwolnieniami,
- współpraca przy uzyskiwaniu pożyczek z Funduszu Pracy, udział w przygotowywaniu programów kształcenia i przekwalifikowania bezrobotnych.

Wśród instytucji i organizacji, z których AIL nawiązały kontakty można wymienić m. in. Urzędy Wojewódzkie (w szczególności wydziały polityki regionalnej lub rozwoju regionalnego), urzędy miejskie, sejmiki samorządowe, towarzystwa gospodarcze, izby przemysłowo-handlowe, banki lokalne i oddziały banków ogólnopolskich, izby i urzędy skarbowe, pełnomocników rządu d/s restrukturyzacji i samorządów, zespoły doradztwa rolniczego, Kuratoria Oświaty, szkoły średnie i wyższe, Zakłady Doskonalenia Zawodowego, Fundacje (np. Fundacja Gospodarcza Solidarności, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej) i Agencje Rozwoju Regionalnego.

Agencje angażują się także w projekty o większym znaczeniu dla regionu, miasta lub gminy. Dotychczasowe obserwacje FISE wskazują na znaczenie kompleksowych programów rozwoju. W 1992 roku podjęto z pomyślnym skutkiem kilka takich przedsięwzięć:

1. Projekt rozwoju gminy Drohiczyń; prowadzony w ramach projektu dostosowawczego dla wsi. Jest to projekt pilotażowy, realizowany z funduszy Banku Światowego. W ramach realizacji projektu Agencji Inicjatyw Lokalnych w Białymstoku uruchomiła w Drohiczyń w marcu 1992 roku 1-osobową mobilną poradnię dla osób zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej. Prowadzone są prace przygotowawcze

nad dalszymi założeniami projektu t.j. utworzeniem klasy biznesu w miejscowym liceum oraz organizacją szkoleń dla przyszłych przedsiębiorców i kadry gminy.

2. Projekt powołania w Toruniu, wspólnie z francuskim stowarzyszeniem APROCAPE (Association Pour la Promotion de la Champagne – Ardenne dans les Pays de l'Est), Fundacji Instytutu Champagne – Ardeene, której celem jest ułatwianie kontaktów przedsiębiorców z obu regionów. Nad jej utworzeniem pracuje agencja AIL w Toruniu.
3. Utworzenie Forum Rozwoju Przedsiębiorczości w Łodzi; ma ona integrować działania różnych instytucji lokalnych na terenie Łodzi, działających na polu walki z bezrobociem i rozwoju gospodarczego miasta. W tworzeniu tej struktury jest bezpośrednio zaangażowana AIL w Łodzi, BISE oraz kilka organizacji lokalnych.
4. Opracowanie koncepcji rozwoju gminy Promna poprzez tworzenie instytucji zaplecza rolniczego, zajmujących się zbytem i przetwórstwem produkcji owocowo-warzywniej. Projekt ten opracowany przez Agencję Inicjatyw Lokalnych w Radomiu wygrał konkurs zorganizowany przez British Know-How Fund.
5. Pomoc w tworzeniu inkubatora przedsiębiorczości w Starachowicach, dla którego agencja AIL w Kielcach przygotowała biznes plan.
6. Tworzenie, wspólnie z Funduszem Współpracy, agencja AIL w Gdańsku i Gdańską Agencją Rozwoju Regionalnego, sieci Lokalnych centrów Wspierania Biznesu (LCWB). Planowane jest utworzenie sieci 10-ciu LCWB, z których 3 rozpoczęło działalność w 1992 roku.
7. Prace nad programem „EKO-CHATA”, mającym na celu wykorzystanie walorów turystycznych regionu północno-wschodniego. Autorami projektu są agencja AIL Białystok i białostocka Fundacja „PLUS”.

BIURO INFORMACJI O FUNDACJACH I STOWARZYSZENIACH

Od dwóch lat w ramach Fundacji działa Biuro Informacji o Fundacjach i Stowarzyszeniach (BIFIS). BIFIS powstał w roku 1990 jako ciało niezależne na wzór francuskiej instytucji działającej na rzecz organizacji pozarządowych „FONDA”. Jednakże ze względu na brak zaplecza finansowego w styczniu 1991 roku twórcy BIFIS-u postanowili przyłączyć swe Biuro do Fundacji. W roku 1992 BIFIS działał w składzie 5 – 6 osób, zatrudniających doraźnie współpracowników na umowach zleceniach.

BIFIS stara się animować życie stowarzyszeniowe w Polsce. Robi to m. in. poprzez:

- wydawanie „Asocjacji” - czasopisma dla organizacji pozarządowych,
- uruchomienie banku informacji o działających w Polsce organizacjach pozarządowych,
- prowadzenie szkoleń dla animatorów fundacji i stowarzyszeń,
- udzielanie porad organizacyjno-finansowych działaczom tych organizacji,
- nawiązywanie współpracy pomiędzy polskimi stowarzyszeniami a ich odpowiednikami w Europie Zachodniej.

1. Szkolenia

Prowadzenie szkoleń dla animatorów fundacji i stowarzyszeń jest głównym działaniem BIFIS-u. Program obejmuje podstawowe zagadnienia z zakresu zarządzania, opracowywania programów, zagadnień prawnych i finansowych. Do znacznej części tematów opracowano pisemne materiały szkoleniowe. W ciągu roku zorganizowano 20 różnych szkoleń. Wzięło w nich udział 484 słuchaczy. Od listopada 1992 roku rozpoczęto organizowanie szkoleń poza Warszawą.

Początkowo szkolenia były dofinansowywane przez FISE. Począwszy od maja 1992 roku BIFIS uzyskał dodatkowe fundusze z Programu Dialog Społeczny NGO działającego w ramach Funduszu Współpracy. Obecnie z tego źródła finansowego są prawie wszystkie koszty bezpośrednie a uczestnicy otrzymują zwrot kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania na szkolenie i powrotu oraz zakwaterowania. Finansowanie to wraz z opłatami wnoszonymi przez uczestników pokrywa wszystkie koszty związane z organizacją szkoleń.

30 września 1992 roku BIFIS zawarł umowę z kierownictwem programu Dialog Społeczny NGO, na opracowanie ogólnopolskiego programu szkoleniowego dla animatorów stowarzyszeń. BIFIS ma stworzyć grupę wykładowców programu oraz prowadzić rekrutację. Umowę zawarto na okres jednego roku począwszy od dnia 1 października 1992 roku.

2. Wydawnictwa i „Asocjacje”

„Asocjacje” - dwumiesięcznik, adresowany do liderów organizacji pozarządowych. Pismo prezentuje ciekawe akcje, udane inicjatywy sektora NGOs, a także obszary aktywności organizacji społecznych; poza tym „Asocjacje” oferują informacje, ułatwiają kontakty oraz pomagają organizacjom w rozwiązywaniu konkretnych problemów (porady z zakresu prawa, księgowości, psychologii stosowanej, itp.).

W roku 1992 ukazały się 4 numery, w tym dwa o podwójnej objętości w łącznym nakładzie 6000 egzemplarzy.

Niezależnie od „Asocjacji”, BIFIS prowadzi działalność wydawniczą oraz przygotowuje wkładki w tygodniku samorządowym „Wspólnota”, informujące o działalności FISE i jej agencji. Prowadzone są prace nad wydaniem tłumaczonej z francuskiego, książki Antoine'a Vaccaro „Communication et Collecte de Fonds – Guide pratique a l'usage des associations et fondations” o zbieraniu funduszy przez fundacje i stowarzyszenia oraz nad książką Jacka Kwiatkowskiego i Aldony Okraszewskiej „Jak założyć małą firmę”. Wydano w nakładzie 1000 egzemplarzy książkę pt.: „Rozwój Lokalny – Doświadczenia Francuskie”. Działalność wydawnicza była niestety hamowana brakiem pieniędzy.

3. Porady

W roku 1992 udzielono około 80 porad prawnych i finansowych. W kilku przypadkach były to kompleksowe ekspertyzy organizacyjno-finansowe, które ułatwiły pomyślne rozwiązanie problemów podatkowych i organizacyjnych. BIFIS udzielił również pomocy prawnej w utworzeniu bratniej organizacji w Warszawie, francuskiemu stowarzyszeniu z Rennes – GPIAS, zajmującemu się pracą z trudną młodzieżą w dużym mieście.

4. Kontakty międzynarodowe

BIFIS powstał z inspiracji jaką była pierwsza wizyta w Polsce delegacji francuskiej fundacji działającej na rzecz fundacji i stowarzyszeń „FONDA”. Dlatego też tradycyjnie żywe są kontakty z francuskimi organizacjami pozarządowymi. Stałym partnerem jest JPA (Jeunesse au Plain Air) oraz CNAVA – (Comite National d'Aide a la Vie Associative – Krajowy Komitet Pomocy w Życiu Stowarzyszeń). W grudniu 1992 roku z inicjatywy BIFIS-u doszło w Warszawie do spotkania sygnatariuszy porozumienia o współpracy zawartego w 1991 roku między organizacjami działającymi na rzecz stowarzyszeń i innych organizacji non-profit z Albanii, Bułgarii, Francji, Polski, Rumunii i Czechosłowacji. Podczas spotkania uzgodniono zamiar utworzenia organizacji międzynarodowej pod patronatem CNAVA. Członkami tej organizacji mają być organizacje krajowe, które podobnie jak CNAVA same zajmują się pomocą dla innych NGO.

5. Spadochron

Ofertą komplementarną wobec działalności doradczej dla założycieli małych przedsiębiorstw jest pomoc w planowaniu indywidualnej kariery zawodowej.

W ramach BIFIS-u rozpoczął we wrześniu 1992 roku działalność ośrodek doradztwa i treningu personalnego „Spadochron”. Do końca roku przeprowadzono cztery szkolenia grupowe w zakładzie pracy (około 60 słuchaczy) oraz kilka treningów indywidualnych.

DZIAŁALNOŚĆ ZAŁOŻYCIELSKA FISE

FISE uważa za swoją misję czynne wspieranie instytucji służących podobnym jak Fundacja celom. Dlatego też FISE brała aktywny udział przy powoływaniu szeregu organizacji.

Należy tu wymienić przede wszystkim TISE, Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych – jedną z pierwszych w Polsce instytucji uczestnictwa kapitałowego (venture capital). TISE nie udziela pożyczek, lecz staje się udziałowcem wspieranej przez siebie spółki. Wnoszony kapitał pomaga w początkowym, trudnym okresie jej rozwoju, po czym po 2 – 3 latach gdy firma stanie prężnie na własnych nogach TISE wycofuje się ze spółki odsprzedając swoje udziały. FISE jest akcjonariuszem TISE wraz z bankiem BISE, francuskim Societe de Developpment et Investissement (SIDI) oraz Fundacją Rolniczą.

Drugą instytucją, w której powołaniu FISE mała swój udział, jest TUW – pierwsze w Polsce Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych. Istotą ubezpieczeń wzajemnych jest zrzeczenie członków wnoszących składki ubezpieczeniowe w formie nie oprocentowanych wkładów finansowych. Udziały członkowskie nie przynoszą żadnej dywidendy – ewentualna nadwyżka bilansowa, po spłaceniu odszkodowań dla członków dotkniętych stratami losowymi i opłaceniu kosztów administracyjnych, przeznaczona jest na wspólne fundusze samopomocy lub na obniżenie składek ubezpieczeniowych w roku następnym. Jego współzałożycielami są m. in.: Fundacja Pomoc Społeczna SOS, Fundacja Akcji Demokratycznej, Fundacja Społeczna „Solidarności”, EURESA Holding S. A., BISE S. A. oraz kilkadziesiąt banków spółdzielczych.

FISE bierze też udział w tworzeniu instytucji o zasięgu lokalnym (patrz rozdział nt. Agencji Inicjatyw Lokalnych). Zaangażowanie FISE w tworzenie nowych instytucji nie byłoby możliwe bez pomocy finansowej wielu organizacji zagranicznych. Ich zrozumienie dla misji FISE, jej celów i niekomercyjnego charakteru działań, pozwoliło Fundacji na podjęcie aktywnej działalności na tym polu. Lista tych instytucji zawarta jest w części finansowej.

FINANSE

Dofinansowanie uzyskane w początkowym okresie działalności (pod koniec 1990 roku), głównie w ramach umowy z Ministerstwem Pracy i Polityki Socjalnej pozwoliło na zbudowanie w ciągu 1991 roku szkieletu organizacji w strukturze sieciowej i zapoczątkowanie realizacji programu animacji inicjatyw lokalnych. Był to okres inwestowania w tworzenie FISE i nawiązywania kontaktów z przyszłymi partnerami i potencjalnymi sponsorami, które mogłyby zaowocować w przyszłości. Jednocześnie FISE zaangażowała się w tworzenie instytucji budujących środowisko wspierające rozwój inicjatyw lokalnych stając się udziałowcem Towarzystwa Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych i Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych. Rok 1992 nastawiony był na przetrwanie, co spowodowało zahamowanie rozwoju sieci Agencji. Wpłaty za porady i szkolenia stanowiły ok. 20% rzeczywistego ich kosztu. Różnica została pokryta przez sponsorów i inne fundusze pomocowe. Ograniczone środki finansowe pochodziły częściowo z oszczędności z 1991 roku, a częściowo od kilkunastu instytucji, wspomagających niektóre zadania realizowane w ramach programu. Rok 1993 i zawarta z Ministerstwem Pracy roczna umowa na kontynuację programu z 1990 roku stwarza szansę na stabilizację.

W LATACH 1990 – 1992 NASTĘPUJĄCE INSTYTUCJE I ORGANIZACJE UCZESTNICZYŁY FINANSOWO W PROGRAMACH FISE

Krajowe:

1. Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej (ze środków Funduszu Pracy)
2. Fundusz Wspierania Inicjatyw Społecznych i Gospodarczych Tadeusza Mazowieckiego
3. URM – Biuro Finansowe
4. Fundusz Współpracy
5. Fundacja im. Stefana Batorego
6. Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S. A.

Zagraniczne:

1. National Endowment for Democracy (poprzez Polish-American Congress)
2. Societe d'Investissement et de Developpement International
3. Fondation de France
4. Fondation France-Pologne
5. Association pour la Promotion de la Champagne-Ardenne dans les Pays de l'Est (APROCAPE)
6. Association Solidarite France-Pologne
7. Institut Francais de Gestion
8. Organisation For Economic Co-operation and Development (OECD)
9. Know How Fund
10. Wspólna Komisja d/s Pomocy Humanitarnej USA dla Polski
11. Agence Nationale pour la Creation et le Developpement des Nouvelles Entreprises
12. Comite Catholique contre la Faim et pour le Developpement (CCFD)
13. IRIS – Poland Project

DOCHODY I WYDATKI FISE W 1992 ROKU

	(w tys. zł)
Wpływy ogółem	5 077 020
Z tego	
wpływy obce	
Kongres polsko-amerykański	1 124 350
Fondation de France	160 652
Forum Współpracy	11 337
Societe d'Investissement et de Developpement International	758
Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych	542 468
Fundacja im. Stefana Batorego	400 000
Association pour la Promotion de la Champagne-Ardenne dans les Pays de l'Est	100 000
Association Solidarite France-Pologne	89 150
Association Solidarite France-Pologne	271 932
wpływy własne	
z prowadzonych szkoleń	368 859
za udzielone porady	363 713
pozostałe (m. in. Z działalności wydawniczej)	317 138
Wydatki	
Koszty działalności bieżącej	5 764 164
Wg podziału na rodzaje kosztów	
materiały biurowe	231 328
usługi obce	547 023
wynagrodzenia brutto	2 994 956
narzuty na wynagrodzenia	1 204 615
podróże służbowe	342 064
pozostałe koszty i straty nadzwyczajne	451 992
wg podziału na koszty funkcjonowania poszczególnych działów	
AIL	3 963 673
BIFIS	800 980
Biuro Fundacji	999 511
Zakupy udziałów	73 457
Zakupy środków trwałych	167 010